

УДК [311.21+338.36]:639.2(477)

JEL Classification: C18, Q22

О. Л. Попова,

доктор економічних наук, професор,

головний науковий співробітник,

ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України",

E-mail: olgromail@gmail.com

Статистика та економіка рибного господарства в Україні

Розглянуто рибне господарство України як сферу економічної діяльності з постачання важливих продуктів харчування для населення. На основі аналізу існуючої офіційної статистики добування водних біоресурсів, у тому числі аквакультури, виокремлено проблемні аспекти економічного блоку показників діяльності в галузі - витрат і ціни. Акцентовано увагу на тому, що не надаються дані про кількість суб'єктів господарювання, площу водойм загалом і у розрізі регіонів. З 2016 р. не надається офіційна статистична інформація про виробництво аквакультури, хоча раніше вона подавалась у тематичному статистичному збірнику; адміністративна звітність наразі надається з усіма можливими обтяженнями. Обґрунтовано пропозиції щодо покращення економічної статистики рибного господарства і доведено, що їх урахування як у статистичній діяльності, так і у практиці рибного господарства сприятиме формуванню достовірних даних, забезпеченню належної прозорості функціонування галузі з огляду на необхідність її державної підтримки.

Ключові слова: *рибне господарство, добування водних біоресурсів, аквакультура, риба та рибні продукти, середня ціна добування риби, витрати на виробництво продукції рибництва.*

Рибне господарство України, за твердженням очільника Державного агентства рибного господарства, реформується. Разом з тим, оцінюється, що 60-70% рибної галузі знаходиться "в тіні" [1]. Тому необхідна достовірна інформація, насамперед - офіційна статистика про розвиток рибного господарства у державі. Визнане окремою сферою економічної діяльності з постачання важливих продуктів харчування для населення шляхом їх добування з водойм, рибне господарство мало б бути представлено офіційною статистикою за тим колом показників, які надаються для продуктів сільського господарства. Проведений огляд наявної статистики щодо розвитку рибного господарства в Україні, порівняльний аналіз даних за різними формами статистичної звітності дозволяють виявити проблемні аспекти статистики цієї важливої галузі.

Метою статті є розкриття результатів аналізу існуючої статистики добування водних біоресурсів з виокремленням проблемних аспектів, а також обґрунтування пропозицій щодо покращення економічного блоку вітчизняної статистики за цією сферою економічної діяльності.

Споживання риби та рибних продуктів у розрахунку на одну особу в Україні скоротилося з невисокого рівня у 2013 р. (14,6 кг за рік) до 8,6 кг у 2015 р., дещо підвищившись у 2016 р. до 9,6 кг [2]. У 9-ти областях споживання цих продуктів перевищило 10-13 кг. За даними Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН (ФАО), у світі у 2014 р. споживалося на одну особу населен-

ня у середньому 20 кг риби, при цьому у країнах з низьким рівнем доходу і дефіцитом продовольства - лише 8 кг [3]. Згідно з фізіологічними нормами, людина має споживати саме не менше 20 кг риби та рибних продуктів, отже, Україна за цим показником перебуває на рівні країн з низьким рівнем доходу.

Є підстави для висновку, що лише близько 20% фонду споживання українцями риби і рибопродуктів забезпечується за рахунок їх добування країною, а близько 80% становить імпортована продукція (розраховано за даними щодо фонду споживання риби та рибних продуктів в Україні - 410,2 тис. т у 2016 р. і добутих водних біоресурсів - 88,4 тис. т, у тому числі риби - 78,5 тис. т). Із внутрішніх водойм добуто водних біоресурсів (це переважно риба) 40,8 тис. т, що забезпечило 10% фонду споживання цих продуктів, а отже, з 9,6 кг риби і рибопродуктів, спожитих однією особою в Україні, менше 1 кг добуто в країні з внутрішніх водойм.

За рівнем добування риби у внутрішніх водних об'єктах щодо фонду споживання лідирують Черкаська область, де майже кожний другий кілограм спожитих риби і рибопродуктів є місцевим, а також Сумська, Херсонська, Кіровоградська (понад 20%), Чернівецька, Одеська та Миколаївська (на рівні 20%) області. Водночас ці високі частки місцевої риби і рибопродуктів у фонді споживання можуть також бути свідченням детінізації (легалізації) рибного господарства в цих областях.

Розглянемо джерела статистичної інформації в Україні про добування водних біоресурсів. У статистичному бюлетені "Добування водних

біоресурсів за 2015 рік" [4] міститься інформація про абсолютні обсяги добування водних біоресурсів загалом і за регіонами, за рибогосподарськими водними об'єктами, видами біоресурсів і видами риб. Цей розділ складено на основі статистичного спостереження за формою № 1-риба «Звіт про добування водних біоресурсів» (річна). Розділ 2 "Виробництво аквакультури" цього бюлетеня містить інформацію про виробництво аквакультури, а саме дані щодо площі водних об'єктів для товарної аквакультури, їх використання (зариблення і обловлення), наявності ремонтно-маточного поголів'я за видами риб, вирощування та вилову рибопосадкового матеріалу і товарної риби. Цей розділ було складено за інформацією адміністративної звітності за формою № 1А-риба "Виробництво продукції аквакультури" (річна, збирання та розробку якої здійснює Державне агентство рибного господарства України, а подають її юридичні особи, фізичні особи-підприємці, що здійснюють виробництво рибопосадкового матеріалу та товарної риби в умовах аквакультури). Обсяг добування водних ресурсів загалом і за регіонами надається в експрес-випусках за цією тематикою (за формою № 1-риба (квартальна)).

Окремі показники щодо розвитку рибництва містить статистичний бюлетень "Основні економічні показники виробництва продукції сільськогосподарства в сільськогосподарських підприємствах (за відповідний рік)", що складається на основі статистичного спостереження за формою № 50-сг. Цей бюлетень вміщує такі показники: усього витрати на виробництво продукції рибництва; витрати на 1 ц основної продукції; рівень рентабельності (збитковості) продукції рибництва у середніх і великих сільськогосподарських підприємствах усього і за регіонами [5]. Обсяги продукції рибництва у великих і середніх сільськогосподарських підприємствах, які звітували за ф. № 50-сг, офіційна статистика не надає. Але цей показник можна розрахувати: витрати на виробництво продукції рибництва усього розділити на витрати в розрахунку на 1 т основної продукції аквакультури.

Однак за досить обмеженого кола існуючих статистичних показників за сферою діяльності "рибне господарство" статистичний бюлетень "Добування водних біоресурсів у 2016 році" ще скорочено за рахунок вилучення розділу 2 "Виробництво аквакультури". Ця інформація подаватиметься як адміністративна звітність за формою № 1 А-риба Державним агентством рибного господарства України.

Показники розвитку рибного господарства і проблемні аспекти економічної статистики по галузі. Добування водних біоресурсів в Україні, за офіційними статистичними даними, скорочується: у 1995 р. було добуто 400 тис. т, у 2000 р. -

350, у 2015 р. - 88,6, у 2016 р. - 88,4 тис. т (дані за останні два вказані роки - без урахування тимчасово окупованої території АР Крим та частини зони проведення антитерористичної операції). У внутрішніх водоймах обсяги добування становили 67,8 тис. т у 1995 р. і 40,8 тис. т - у 2016 р.

Виллов товарної риби, вирощеної в умовах аквакультури, становив у 2015 р. 17,3 тис. т, що склало 45% загального добування біоресурсів із внутрішніх водойм. Тобто, згідно зі статистикою, близько половини товарної риби з внутрішніх водойм країни забезпечувалося за рахунок аквакультури. Це слідує зі статистичного бюлетеня "Добування водних біоресурсів за 2015 рік", яким охоплено юридичних осіб і фізичних осіб - підприємців, що здійснюють виробництво рибопосадкового матеріалу та товарної риби в умовах аквакультури.

Водночас за розрахунками з використанням даних форми № 50-сг виходить, що великі та середні сільськогосподарські підприємства прозвітували про обсяг продукції рибництва (аквакультури) 15,2 тис. т. (Якщо витрати на виробництво продукції рибництва, які становили всього 114908,0 тис. грн, розділити на витрати в розрахунку на 1 т основної продукції - 7550 грн). А отже, виходить, що великі й середні сільськогосподарські підприємства забезпечили виробництво 88% продукції рибництва. Чи сільгоспідприємства дійсно включили сюди лише продукцію рибництва (аквакультура), чи, можливо, загалом добування риби, включивши й рибальство?

За 2016 р. великі та середні сільгоспідприємства прозвітували за ф. № 50-сг про майже удвічі менший обсяг продукції рибництва (аквакультури) - 8,4 тис. т (розраховано як результат ділення загальних витрат (149756,7 тис. грн) на витрати на 1 т основної продукції - 17895 грн). Постають запитання щодо різкого, дворазового скорочення за рік обсягу продукції аквакультури і більш ніж дворазового (2,4 рази) зростання витрат на одиницю основної продукції у середніх і великих сільгоспідприємствах [6].

Сільськогосподарські підприємства слід чіткіше орієнтувати на те, що у формі № 50-сг йдеться лише про вирощену в умовах аквакультури рибу та інші біоресурси, без урахування виловленої риби з внутрішніх водойм. Доцільно зазначену форму (поряд з рядком "продукція рибництва (аквакультура)") доповнити рядком "продукція рибальства" який стосуватиметься простого вилову риби та інших біоресурсів, для чіткішого розмежування цих видів діяльності в галузі.

Середня ціна добування прісноводної риби, реалізованої у 2015 р. (без урахування податку на додану вартість, акцизу й інших непрямих податків), за офіційними статистичними даними становила 15,6 тис. грн за 1 тону. Витрати ж на виробництво 1 тонни основної продукції рибництва (аквакультури)

тура, як відомо, є більш витратним виробництвом, ніж рибальство), у середніх і великих сільськогосподарських підприємствах становили 7550 грн (за даними звітності за формою № 50-сг). Порівняння цих витрат з наведеною нижче середньою вартістю одиниці продукції (робіт, послуг) рибальства і рибництва, обрахованою за фактичними цінами її реалізації, засвідчує, що витрати були вищими навіть у регіонах з економним добуванням риби. Отже, можна припустити прибутковість рибного господарства у внутрішніх водоймах.

Рівень же рентабельності продукції рибництва в Україні (за даними форми № 50-сг) у великих і середніх сільськогосподарських підприємствах був від'ємним як у 2015 р. (-4,6%) при менших витратах на одиницю продукції аквакультури, так і у 2016 р. (-4,4%). Тобто рибництво, за офіційною статистикою, збиткове в країні загалом, як і в більшості областей, сягаючи -(15-45)%. Разом з тим у 2015 р. продукція рибництва була рентабельною у Київській (+16,5%) і Волинській (+145,6%) областях.

Деякі порівняння щодо обсягу продукції (робіт, послуг) рибного господарства у фактичних цінах загалом і за регіонами, середньої ціни добування водних біоресурсів, витрат на виробництво продукції рибництва. Якщо розрахувати середню вартість одиниці продукції (робіт послуг) рибного господарства у фактичних цінах (як співвідношення обсягу продукції (робіт, послуг) рибного господарства у фактичних цінах та обсягу добування водних біоресурсів) за тими регіонами, в яких добування водних біоресурсів (а фактично - риби) здійснюється лише у внутрішніх водоймах, то видно великий розмах варіації цього показника за регіонами: від 9-10 тис. грн за тонну у Дніпропетровській, Київській, Полтавській областях до 36-40 тис. грн за тонну у Волинській, Івано-Франківській, Львівській, Закарпатській, Чернівецькій областях. Отже, в ряді регіонів спостерігається економне за собівартістю добування прісноводної риби, у тому числі за рахунок добування певних її видів.

Статистичні дані відображають переважно абсолютні обсяги добування водних біоресурсів, у тому числі аквакультури, тоді як становлять інтерес економічні характеристики цього виду економічної діяльності за тим колом показників, які надаються за основними видами сільськогосподарської продукції. Адже згідно з Законом України "Про аквакультуру" від 18.09.2012 р. № 5293-УІ, аквакультура (рибництво) - сільськогосподарська діяльність для одержання сільськогосподарської продукції (продукції аквакультури) [7]. Зокрема, йдеться про відображення витрат і ціни продукції за видами діяльності. Бо одна справа - добування шляхом вилову риби з природних водойм та відповідна вартість (собівартість) і ціна добутої продукції, і зовсім інша справа - вирощування аквакультури (рибництво) та вартісні параметри

цієї діяльності. Це стосується також витрат на виробництво продукції рибальства і рибництва за елементами Ані форма державного статистичного спостереження № 1-риба, ані форма адміністративної звітності № 1 А-риба цих показників не передбачають.

Як було зазначено вище, коло статистики економічних показників за галузю є обмеженим. Основний тематичний бюлетень "Добування риби та інших водних біоресурсів" надає, зокрема, обсяг продукції (робіт, послуг) рибного господарства у фактичних цінах і середню ціну добування 1 тонни водних біоресурсів. Середню ціну реалізації водних біоресурсів (що включають цілий ряд видів - риба, ракоподібні молюски та ін.) статистичні органи надають загалом, тоді як доцільно надавати ціну продукції рибальства і рибництва (аквакультура) за видами. Слід зазначити, що у бланку форми № 1 А-риба передбачено деякі елементи витрат на аквакультуру (наприклад, "витрати кормів та внесення добрив"), однак у натуральних одиницях (кг) [8], що очевидно ускладнює приведення до цього вимірника різних фасувань кормів і добрив (наприклад, літри). Відтак ця передбачена бланком інформація ніколи не наводилась у офіційних виданнях Держстату України, що ставить запитання про її доцільність у такому вигляді.

Бланк статистичного спостереження за формою № 50-сг передбачає собівартість виробництва продукції рибництва, виробничу і повну собівартість та чистий дохід (виторг) від її реалізації [9]. Однак варто мати на увазі, що форма № 50-сг відображає основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств, у яких рибництво - другорядний вид економічної діяльності (код основного виду діяльності у них за КВЕД-2010 від 01 1 до 01 6). У статистичному бюлетені "Основні економічні показники виробництва продукції сільськогосподарства в сільськогосподарських підприємствах" міститься інформація про загальний обсяг витрат на виробництво продукції рибництва, витрати на 1 ц основної продукції, рівень рентабельності продукції рибництва в цілому по країні і за регіонами [5].

Для розрахунку середніх показників за рибним господарством потрібні дані про кількість суб'єктів господарювання і площу задіяних водойм. У статистичному бюлетені "Добування водних біоресурсів" за відповідні роки не надаються дані щодо кількості суб'єктів господарювання, які за видом діяльності належать до розділу 03 Рибне господарство секції А за КВЕД-2010, за відповідними групами (бажано б і за класами), а також тих, що звітували про добування водних біоресурсів як загалом, так і у розрізі регіонів. Як відомо, рибне господарство у КВЕД-2010 представлено групами - 03.1 рибальство та 03.2 рибництво (аквакультура) і класами - морське та прісноводне рибництво.

Статистичним спостереженням за формою № 1-риба охоплені лише підприємства - юридичні особи, тоді як щодо суб'єктів підприємницької діяльності - фізичних осіб джерелом статистичної інформації є адміністративні дані, які надходять до Держстату. На їх підставі формуються статистичні показники діяльності фізичних осіб - підприємців за обмеженим колом - їх кількість, середня кількість зайнятих працівників, обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) в цілому по Україні й за регіонами та за видами економічної діяльності. Однак щодо рибного господарства, як зазначалося, дані про кількість суб'єктів господарювання (підприємства - юридичні особи і фізичні особи - підприємці) відсутні. Водночас частка фізичних осіб - підприємців у добуванні водних біоресурсів істотна. Зокрема, у Київській області вона становила 47,9% (експрес-випуск "Добування водних біоресурсів у Київській області у 2013 році")

Вилучення статистичних даних з метою забезпечення виконання вимог Закону України "Про державну статистику" щодо конфіденційності інформації може використовуватися заінтересованими підприємцями для приховування відомостей щодо їх діяльності. У статистичному бюлетені "Добування водних біоресурсів за 2015 рік" (а також "Основні економічні показники виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах за 2015 рік) було вилучено відповідну парну інформацію по м. Києву, що є чи не найбільшим добувачем водних біоресурсів (майже 9% загального обсягу добування у 2010 р.) і по Луганській області (найменший добувач, 0,2%), що унеможливило розрахунковий вияв інформації. Цілий ряд показників вилучено щодо Київської та інших областей. Можна очікувати, що за такого підходу не надаватиметься інформація обласними органами Держстату у розрізі районів. Так, у експрес-випуску "Добування водних біоресурсів у Київській області у 2013 році" було вилучено інформацію за 8-ма (6-ма районами і двома містами) із 16 районів, у яких добувалися водні біоресурси

Для України за нинішньої ще більшої обмеженості морського рибальства, з огляду на ситуацію з АР Крим, надзвичайно важливим є розвиток аквакультури. За даними ФАО, виробництво аквакультури у світі у 2012 р. давало майже половину всієї риби для харчування людей, очікується; що ця частка до 2030 р. збільшиться до 62% по мірі стабілізації виловів у промисловому риболовстві [3, передмова]. Прісноводна ж аквакультура у структурі продукції рибного господарства у ряді країн сягає 70%, зокрема в Ізраїлі [10]. Аквакультура має потенціал для розвитку в Україні за рахунок як екстенсивних, так і, особливо, інтенсивних факторів. Можливе введення в експлуатацію наявних площ водних об'єктів для товарної аквакультури (площа наявних водних об'єктів за

офіційними статистичними даними - 93,8 тис. га, з них в експлуатації перебуває 69,1 тис. га, тобто 74% наявної площі), а також повне їх зариблення (наразі зариблено 49% площі) [11]. За даними Держрибагентства, загальна площа водойм під аквакультурою становить 108,7 тис. га, тоді як придатними для розведення риби є 250 тис. га (тобто експлуатується 43,5%). Інтенсивні фактори пов'язані з підвищенням рівня вирощування і вилову товарної риби в аквакультурі. Якщо обсяг виловленої товарної риби в аквакультурі розділити на площу обловлених водних об'єктів, то отримаємо "рибо-урожайність" 424 кг/га, що є низьким рівнем. Фахівці рибного господарства стверджують, що із застосуванням використовуваних в ЄС інтенсивних методів ведення аквакультури можна одержувати 3000 кг з 1 га придатного для цієї діяльності водного дзеркала

Отже, висновками за результатами проведеного дослідження є такі. По-перше, доцільно офіційну звітність щодо розвитку рибного господарства доповнити економічними показниками (наприклад, виробнича собівартість, повна собівартість та чистий дохід (виторг) від реалізації продукції рибальства і рибництва). По-друге, у статистичному бюлетені про добування водних біоресурсів доцільно надавати дані про кількість суб'єктів господарювання, які за видом діяльності належать до розділу 03 - рибне господарство, відповідних груп і класів і прозвітували про добування водних біоресурсів, як загалом по країні, так і в регіонах. По-третє, у статистичному бюлетені "Добування водних біоресурсів" бажано, зокрема, надавати дані про кількість і площу внутрішніх прісноводних водойм загалом і у розрізі регіонів, що забезпечувало б можливість розрахунку ряду показників, їх порівняння за регіонами. По-четверте, у згаданому вище основному тематичному бюлетені щодо добування водних біоресурсів доцільно надавати інформацію про виробництво аквакультури, що додасть прозорості веденню такої діяльності та буде зручним для користувачів цієї статистичної інформації. Інформація, що подаватиметься Державним агентством рибного господарства як адміністративна звітність, все таки буде відомчою з усіма обтяженнями щодо достовірності з погляду переслідування відомчих інтересів

Перспективи розвитку рибного господарства залежать від багатьох організаційно-економічних чинників, починаючи від прозорості обліку економічних показників діяльності та статистики галузі. Це важливо для економічної оцінки, належного позиціонування рибного господарства у ринкових умовах, відстоювання позицій цієї важливої галузі економіки і особливо перспективної її складової - аквакультури перед державою щодо надання бюджетної підтримки

СТАТИСТИКА ТА ЕКОНОМІКА, АНАЛІЗ

Список використаних джерел

1. Ковалів Я. Нелегальний вилов риби в п'ять разів перевищує дозволений. URL: <http://agravery.com/uk/posts/show/nelegalnij-vilov-ribi-v-pat-raziv-perevisue-dozvolenij-arema-kovaliv>
 2. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України: стат. зб. / Державна служба статистики України. Київ, 2017. С. 8-9, 26-27.
 3. Состояние мирового рыболовства и аквакультуры. Возможности и проблемы. Рим, ФАО, 2014. С. 3
 4. Добування водних біоресурсів за 2015 рік: стат. бюл. / Державна служба статистики України. Київ, 2016. С. 30.
 5. Основні економічні показники виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах: стат. бюл. URL: http://agroua.net/files/economics/statistics/bl_oepvpsg14.pdf
 6. Витрати на виробництво продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах за 2016 рік: стат. бюл. / Державна служба статистики України. Київ, 2017. С. 11.
 7. Про аквакультуру: Закон України від 18.09.2012 р. № 5293-VI // База даних "Законодавство України". URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5293-17>
 8. Про затвердження форми звітності № 1А - риба (річна) "Виробництво продукції аквакультури за 20__р." та інструкції щодо її заповнення: Наказ Міністерство аграрної політики та продовольства України від 21.03.2012 р. № 141 // База даних "Законодавство України". URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0514-12>
 9. Про затвердження форм державних статистичних спостережень з питань сільського господарства (форма № 50-сг (річна) "Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств"): Наказ Державної служби статистики України від 27.11.2015 р. № 346 // База даних "Законодавство України". URL: http://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2015/346/346_2015.htm
 10. Современное состояние рыбохозяйственной отрасли Израиля (обзор) / Ю. Озиранский и др. // Рыбогосподарська наука України. 2017. № 1. С. 6-28.
- II. Інформаційна довідка щодо рибогосподарського комплексу України. URL: dard.gov.ua/files/1/infodovidka_ribcjmplecs.pdf

References

1. Kovaliv, Ya. (2015). Nelegalnyi vylov ryby v piat raziv perevyshechuie dozvolenyi [Illegal fishing is five times higher than allowed], *agravery.com*. Retrieved from <http://agravery.com/uk/posts/show/nelegalnij-vilov-ribi-v-pat-raziv-perevisue-dozvolenij-arema-kovaliv> [in Ukrainian],
2. Balansy ta spozhyvannia osnovnykh produktiv kharchuvannia naseleнням Ukrainy, 2016: stat. zb. [Balances and consumption of basic food products by the population of Ukraine, 2016: Statistical Yearbook], *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. Kyiv [in Ukrainian].
3. *Sostoianie mirovoho rybolovstva i akvakultury. Vozmozhnosti i problemy [The state of world fisheries and aquaculture. Opportunities and problems]*. (2014). Rim, FAO [in Russian],
4. Dobuvannia vodnykh bioresursiv za 2015 rik: stat. biul. [Extraction of aquatic bio-resources: Statistical Bulletin], *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. Kyiv [in Ukrainian],
5. Osnovniekonomichnipokaznykyvyrobnytstvaproduktsiisilskohohospodarstvavsilskohospodarskykh pidpriemstvakh: stat. biul [Main economic indicators of agricultural production in agricultural enterprises: Statistical Bulletin], *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. *agroua.net*. Retrieved from http://agroua.net/files/economics/statistics/bl_oepvpsg14.pdf [in Ukrainian],
6. Vytraty na vyrobnytstvo produktsii silskoho gospodarstva v silskohospodarskykh pidpriemstvakh za 2016 rik: stat. biul. [Costs for the production of agricultural products in agricultural enterprises, 2016: Statistical Bulletin], *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. Kyiv [in Ukrainian].
7. Zakon Ukrainy vid 18.09.2012 r. № 5293-VI "Pro akvakulturu" [Law of Ukraine of September 18, 2012 № 5293-VI "On aquaculture"]. *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5293-17> [in Ukrainian],
8. Nakaz Ministerstva aharnoi polityky ta prodovolstva Ukrainy vid 21.03.2012 p. № 141 "Pro zatverdzhennia formy zvitnosti № 1A - ryba (richna) "Vyrobnytstvo produktsii akvakultury za 20__r" ta instruktsii shchodo yii zapovnennia" [Order of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine of 21 03 2012 № 141 "On approval of the form of reporting № 1A - fish (annual) "Production of aquaculture products for 20__r." and instructions on its completion"], *zakon2.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0514-12> [in Ukrainian],
9. Nakaz Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy vid 27.11.2015 r. № 346 Pro zatverdzhennia form derzhavnykh statystychnykh sposterezhen z pytan silskoho gospodarstva (forma № 50-sh (richna) "Zvit pro osnovni ekonomichni pokaznyky roboty silskohospodarskykh pidpriemstv")" [Order of the State Statistics

Service of Ukraine of November 27, 2015 № 346 "On Approval of Forms of State Statistical Surveys on Agriculture (Form № 50-sh (annual) "Report on Main Economic Indicators of Agricultural Enterprises)". www.ukrstat.gov.ua. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2015/346/346_2015.htm [in Ukrainian],

10. Ozyranskyi, Yu., Kolesnyk, N. L., Shcherbak, S. D., Kononenko, R. V., Fedorenko, M. O., Mosnytskyi, V. A., et al. (2017). *Sovremennoe sostoianie rybokhoziaistvennoi otrasli Izrailia (obzor)* [The current state of the fishery industry in Israel. Review], *Rybohospodarska nauka Ukrainy - Fishery science of Ukraine*, 1, 6-28 [in Russian].

11. *Informatsiina dovidka shchodo rybohospodarskoho kompleksu Ukrainy* [Information note on the fishing complex of Ukraine], dard.gov.ua. Retrieved from dard.gov.ua/files/1/infodovidka.ribcjmplecs.pdf [in Ukrainian]

О. Л. Попова,

доктор экономических наук, профессор,

главный научный сотрудник,

ГУ "Институт экономики и прогнозирования НАН Украины",

Статистика и экономика рыбного хозяйства в Украине

Рассмотрено рыбное хозяйство Украины как сфера экономической деятельности по поставке важных продуктов питания для населения. На основе анализа существующей официальной статистики добычи водных биоресурсов, в том числе аквакультуры, выделены проблемные аспекты экономического блока показателей деятельности в отрасли - издержек и цены. Акцентировано внимание на том, что не предоставляются данные о количестве субъектов хозяйствования, площади водоемов в целом и в разрезе регионов. С 2016 года не предоставляется официальная статистическая информация о производстве аквакультуры, хотя она подавалась в тематическом статистическом сборнике; административная отчетность пока предоставляется со всеми возможными отягощениями. Обоснованы предложения по улучшению экономической статистики рыбного хозяйства и доказано, что их учет как в статистической деятельности, так и в практике рыбного хозяйства будет способствовать формированию достоверных данных, обеспечению надлежащей прозрачности функционирования отрасли с учетом необходимости ее государственной поддержки

Ключевые слова: *рыбное хозяйство, добыча водных биоресурсов, аквакультура, рыба и рыбные продукты, средняя цена добычи рыбы, затраты на производство продукции рыбоводства.*

О. Л. Попова,

DSc in Economics, Professor,

Chief Scientific Officer,

Institute of Economics and Forecasting of National Academy of Sciences of Ukraine

Statistics and Economy of Fish Farming in Ukraine

Pisciculture of Ukraine, according to the head of the State Agency of Fisheries, is being reformed. At the same time, it is estimated that 60-70% of the fish industry is "in the shade". Therefore, reliable information is needed, first of all - official statistics on the fish industry development in the country, which would be in line with European approaches. Being recognized as a separate area of economic activity to supply important food products for the population through their extraction from reservoirs, the fish industry should be represented by official statistics in the range of indicators provided for agricultural products. The purpose of the article is to reveal the results of the analysis of existing statistics on the extraction of water bioresources, with an accent on problem aspects, as well as developing proposals for improving the economic bloc of domestic statistics in this economic activity area

On the basis of the analysis of the available official statistic on the extraction of aquatic biological resources, including aquaculture, the problematic aspects of the economic block of indicators in the industry - costs and prices, are defined. It is also emphasized that both general and regional data on the number of business entities and water area are not available. Since 2016 official statistical information on the production of aquaculture is not provided, although earlier it was submitted in the thematic statistical collection; Administrative reports are now provided, but with all possible encumbrances. The proposals for improving the economic statistics on pisciculture are substantiated

A review of available statistics on the development of the pisciculture in Ukraine is provided. The comparative analysis of data by various forms of statistical reports, allowed to identify the problematic aspects

СТАТИСТИКА ТА ЕКОНОМІКА, АНАЛІЗ

of sectoral statistics. Based on the results of the analysis, the proposals are made to improve the economic statistics of the pisciculture in Ukraine. Taking into account the sectoral and statistical proposal will contribute to the formation of reliable data and transparency of this sector; allow to defend the need for its state support as an important part of the national economy

Key words: *fish farming, pisciculture extraction of aquatic bioresources, aquaculture, fish and fish products, average price of fish extraction, production costs of fish products.*

Бібліографічний опис для цитування:

Попова О. Л. Статистика та економіка рибного господарства в Україні // Статистика України. 2017. № 3. С. 13-19.

ВІТАЄМО З ЮБІЛЕЄМ

***Віленчук Раїсу Григорівну,
начальника Головного управління статистики у м. Києві!***

***Бажаємо здоров'я, щастя, незмінних успіхів у професійній
діяльності, невичерпної енергії та оптимізму!***

Редколегія журналу "Статистика України"